

KREIPIMASIS DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS KONSTITUCIJOS 38 STRAIPSNIO PAPILDYMO IR PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO

2016 m. gegužės 30 d.
Vilnius

Mes, žemiau pasirašiusios organizacijos, raginame Lietuvos Respublikos Seimą palikti galioti 1992 m. referendumu priimtos Lietuvos Respublikos 38 straipsnio redakciją ir nepritarti siūlomam Konstitucijos 38 straipsnio papildymo ir pakeitimo įstatymo projektui Nr. XIIP-1217 (toliau – Projektas).

Konstitucinis Teismas 2011 m. rugsėjo 28 d. nutarime pažymėjo, kad konstitucinė šeimos samprata grindžiama šeimos narių tarpusavio santykių turiniu, o ne forma. Projekto priėmimas prieštarautų kitoms Konstitucijos nuostatomis (18 str. įtvirtinančiam, kad asmenų teisės ir laisvės yra prigimtines, 29 str. 1 d. – asmenų lygiateisiškumo principui, 22 str. – teisei į orų privatų gyvenimą), Europos žmogaus teisių konvencijos 8 str. įtvirtintai teisei į privataus gyvenimo gerbimą, kitiems tarptautiniams teisės aktams ir Europos Žmogaus Teisių Teismo praktikai.

Santuoka – vienas iš galimų šeimos kūrimo modelių. Jos tiesioginis paminėjimas Konstitucijos 38 str. 3 d. „santuoka sudaroma laisvu vyro ir moters susitarimu“ pabrėžia šio instituto išimtinę vietą ir svarbą mūsų visuomenėje, tačiau neįtvirtina santuokos kaip vienintelio instituto, įgalinančio sukurti šeimą.

Pagal siūlomą Projektą siekiama nustatyti, jog šeimos atsiradimo teisiniai pagrindai yra santuoka, taip pat tėvystė ir motinystė. Vadinas, tikėtina, kad priėmus tokį įstatymą, teisinė apsauga būtų suteikiama ir šeimos santykiai teisės normomis galėtų būti sureguliuoti tik tarp santuoką sudariusių asmenų, ir taip pat tik tokioms šeimoms, kuriose yra tėvas ir motina, turintys vaikų (kadangi antrasis šeimos atsiradimo pagrindas yra tėvystė ir motinystė). Visoms kitoms šeimoms, t. y. vieno tėvo šeimoms, šeimoms, nesudariusioms santuokos ir neturinčioms vaikų, seneliams, auginantiems, anūkus, broliams ir seserims, augantiems kartu, ir kt., nebūtų taikoma teisinė apsauga.

Priėmus įstatymo projektą kiltų neaiškumas, kaip turėtų būti aiškinamos normos, kai yra du asmenys turintys vaikų, bet jie nesudarę santuokos, nes neaišku, ar Projekte minimus du šeimos atsiradimo teisinius pagrindus – santuoką ir tėvystę bei motinystę – reikia aiškinti kaip abu būtinus ar kaip du savarankiškus pagrindus.

Be to, su šeimos teisine apsauga susiję daugiau nei 200 teisės aktų, kuriuose greta sutuoktinių kaip šeimos nariai minimi ir faktiniai ar registruotoje partnerystėje kartu gyvenantys asmenys. Priėmus Projektą, pastarieji asmenys prarastų konstitucinę teisinę apsaugą, tuo pažeidžiant teisėtus jų lūkesčius. Tuo tarpu projektai pakeisti Projekte pateikti šeimos sampratai prieštaraujantys teisės aktus nėra pateikti.

Pabrėžiame, kad net ir suregulius tik tam tikrus iš šeimos sukūrimo atsirandančius teisinius santykius (santuokinius, tėvystės ir motinystės santykius), tai nereikštų, kad kitokių šeimos santykių, nereguliuojamų teisės normomis, nebūs. Priėmus Projektą, kitokį šeimos gyvenimą gyvenantys asmenys liks teisiškai neapsaugoti, tuo pažeidžiant eilę nacionalinių ir tarptautinių teisės aktų, užtikrinančių šeimos autonomiją, privataus gyvenimo gerbimą, asmenų lygiateisiškumą ir kitas vertybes, kurias Seimas, kaip tautos atstovas, įsipareigojo ginti.

Kviečiame Seimo narius užtikrinti valstybės garantuojamą apsaugą ir įgyvendinti valstybės pareigas asmenims, užtikrinant jų galimybes kurti šeimas, suteikiant realią apsaugą nuo smurto artimoje aplinkoje, realų vaiko teisių apsaugos mechanizmą, šeimos santykių dalyvių teises į pilnavertį gyvenimą ir į stabilų teisinį reglamentavimą.

Raginame Seimo narius projektui Nr. XIIP-1217 nepritarti.

Raštą Lietuvos Respublikos Seimo nariams pasirašo:

Žmogaus teisių stebėjimo institutas,
direktoriaus pavaduotoja teisės klausimais Natalija Bitiukova,
El. paštas: natalija.bitiukova@hrmi.lt

Lygių galimybių plėtros centras, direktorė Virginija Aleksejūnė
El. paštas: virginija@gap.lt

Lietuvos žmogaus teisių centras, direktorė Birutė Sabatauskaitė
El. paštas: birute@lchr.lt

Neformalios nevyriausybinių organizacijų koalicijos „Už vaiko teises“ vardu pasirašo:

Tarybos pirmininkė Virginija Pleckevičienė
El. paštas: virginija.pleckeviciene@sos-org.lt

Koalicijos už vaiko teises narės:

- Žmogaus teisių stebėjimo institutas
- Labdaros ir paramos fondas „SOS vaikų kaimų Lietuvoje draugija“
- VšĮ „Paramos vaikams centras“
- VO „Gelbėkit vaikus“
- VšĮ „Psichikos sveikatos perspektyvos“
- VšĮ „Vaikų linija“
- Asociacija „Nacionalinis aktyvių mamų sambūris“
- Lietuvos sutrikusio intelekto žmonių globos bendrija „Viltis“
- VšĮ „Šeimos santykių institutas“
- Asociacija „Lietuvos neįgaliųjų forumas“
- VšĮ „Vaiko labui“
- Lietuvos autizmo asociacija „Lietaus vaikai“
- „Žiburio“ labdaros ir paramos fondas

Žmogaus teisių organizacijos koalicijos vardu pasirašo:

Lietuvos žydų (litvakų) bendruomenės pirmininkė Faina Kukliansky
El. paštas: fainakukliansky@takas.lt

Žmogaus teisių organizacijų koalicijos narės:

- Lietuvos žydų (litvakų) bendruomenė
- Lygių galimybių plėtros centras
- Lietuvos žmogaus teisių centras
- Nacionalinė LGBT* asociacija LGL
- Psichikos sveikatos perspektyvos
- Romų visuomenės centras
- Tolerantiško jaunimo asociacija

Nevyriausybinių organizacijų ir ekspertų koalicija „Psichikos sveikata 2030“ vardu pasirašo:

Pirmininkaujančios organizacijos VšĮ „Psichikos sveikatos perspektyvos“ direktorė Karilė Levickaitė, el. paštas: karile.levickaite@perspektyvos.org

Nevyriausybinių organizacijų ir ekspertų koalicija „Psichikos sveikata 2030“ nariai:

- Asociacija „Lietuvos neįgaliųjų forumas“
- Lietuvos psichologų sąjunga
- VšĮ „Paramos vaikams centras“
- VšĮ „Psichikos sveikatos perspektyvos“
- Rūta Lukošaitytė
- Lietuvos sutrikusio intelekto asmenų globos bendrijos „Viltis“
- Lietuvos sutrikusios psichikos žmonių globos bendrija
- VšĮ „Vaiko labui“
- „Vaikų linija“
- Prof. Dainius Pūras
- Lietuvos autizmo asociacija „Lietaus vaikai“
- „Jaunimo linija“
- Žmogaus teisių stebėjimo institutas
- Doc. dr. Marija Veniūtė
- Prof. Nida Žemaitienė
- VšĮ „SOPA“
- Dr. Martynas Andrijevskis
- Lietuvos psichikos negalios žmonių bendrija „Giedra“
- Viktorija Andreikėnaitė
- Dr. Vytautas Blažys

Lietuvos moterų lobistinės organizacijos vardu pasirašo:

Valdybos narė, Moterų informacijos centro direktorė Jūratė Šeduikienė
El. paštas: jurate@lygus.lt

Lietuvos moterų lobistinės organizacijos narės:

- Alytaus miesto moterų krizių centras
- Anykščių moterų užimtumo informacijos centras
- Jurbarko moterų užimtumo informacijos centras
- Kauno apskrities moterų krizių centras
- Klaipėdos socialinės ir psichologinės pagalbos centras
- Kretingos moterų informacijos ir mokymo centras
- Lygių galimybių plėtros centras
- Lietuvos etninių grupių moterų verslininkų draugija
- Lietuvos universitetų moterų asociacija
- Marijampolės apskrities moters veiklos centras
- Kauno moterų draugija
- Moters pagalba moteriai
- Moterų informacijos centras
- Socialinių inovacijų fondas
- Visuomeninė organizacija „Branda“
- Širvintų moterų klubas „Jums“

- Kauno moters užimtumo informacijos centras
- Joniškio moterų asociacija
- Dingusių žmonių šeimų paramos centras
- Europinių Inovacijų centras
- Tauragės moters užimtumo ir informacijos centras
- Lietuvos moterų draugija
- Lietuvos moterų sporto asociacija
- Moterų veiklos inovacijų centras
- Telšių krizių centras
- Kauno moterų linija
- Visagino šeimos krizių centras
- Lietuvos moterų profesinės sąjungos „Solidarumas“
- Moterų centras „Ievos namai“
- Utenos moterų veiklos centras
- Klaipėdos demokratinė moterų kolegija
- Panevėžio miesto politikų klubas „Veiklios moterys“
- Šakių moterų veiklos klubas

Koalicijos „Galiu gyventi“ vardu pasirašo:

Direktorė Jurgita Poškevičiūtė

Koalicijos „Galiu gyventi“ nariai:

- ŽIV ir AIDS paveiktų moterų bei jų artimųjų asociacija „Demetra“
- NVO Lietuvos Raudonojo Kryžiaus draugijos Alytaus komiteto Socialinių ligų anoniminio konsultavimo centras „Pasitikėjimas“
- NVO „Pilietinių iniciatyvų centras“
- VšĮ „Psichikos sveikatos perspektyvos“
- Asociacija „Tavo drugys“
- Virginija Ambrazevičienė
- Gintaras Armalis, Plungės nakvynės namų direktorius
- Elena Bykova, Druskininkų Psichikos sveikatos centro gydytoja
- Kęstutis Butkus, VšĮ „Resetas“, Lietuvos narkotikų vartotojų savitarpio pagalba, programų vadovas
- Svajūnas Čioraitis, VšĮ „Resetas“, Lietuvos narkotikų vartotojų savitarpio pagalba, direktorius
- Agnė Gaisrė
- Snieguolė Dapšienė, Klaipėdos anoniminės konsultacijos (pagalbos narkomanams) tarnybos vadovė
- Neringa Maleckienė, VšĮ „Vilniaus odos ir veneros ligų centras“, gydytoja dermatologė
- Erika Matuizaitė, Eurazijos žalos mažinimo tinklas
- Vytautas Mileris
- Jurgita Poškevičiūtė
- Aleksandras Slatvickis, Klaipėdos psichikos sveikatos centro vyriausiasis gydytojas
- Emilis Subata, Vilniaus priklausomybės ligų centro direktorius
- Ingrida Survilienė
- Aušra Širvinskienė, Vilniaus priklausomybės ligų centro direktoriaus pavaduotoja
- Raminta Štuikytė
- Rokas Uscila

- Rima Vaitkienė
- Irma Zabulionienė

Kitos raštą pasirašančios ir palaikančios organizacijos, nepriklausančios raštą pasirašančioms koalicijoms:

- Labdaros ir paramos fondas „Frida“, direktorė Daiva Baranauskė, el. paštas: info@frid.lt
- Asociacija „In corpore“, vadovas Augustas Čičelis, el. paštas: augustas@in-co.lt
- Įvairovės ir edukacijos namai, direktorė Vilma Gabrieliūtė, el. paštas: info@ziburio-fondas.lt
- Lietuvos medicinos studentų asociacija (LIMSA), prezidentas Rytis Kalinauskas, president@limsa.lt
- Lietuvos sakaliukų sąjunga, pirmininkas Romas Turonis, el. paštas: romasturo@gmail.com
- Asociacija „Vilniaus Moterų namai“, prezidentė Lilija Vasiliauskienė, el. paštas: vmotnam@vmotnam.lt
- VšĮ Piliečių iniciatyvos, direktorė Agnė Gaisrė, el. paštas: agne.gaisre@gmail.com
- VšĮ „Bendruomenės kaitos centras“, direktorė Loreta Zakarevičienė, el. paštas: bkc@bkcentras.lt
- VšĮ "Būties jaukuma", vadovė Indrė Gaudiešiūtė, indre.gaudiesiute@gmail.com
- Lietuvos liberalus jaunimas, pirmininkas Mantas Šnioka, el. paštas: info@laisve.lt
- Šeimos planavimo ir seksualinės sveikatos asociacija, vadovė Esmeralda Kuliešytė, el. paštas: lithfpa@takas.lt